

problemer ikke er behandlet. Hvad det sidste angår således spørgsmålet om forholdet mellem sprog og historisk virkelighed og spørgsmålet om, hvad en begivenhed egentlig er. Forholder det sig f.eks. sådan, at en begivenhed først er en begivenhed, når den er fortalt?

Alt i alt er der imidlertid tale om en bog, der giver en udmærket indføring i de emner, som forfatteren kommer ind på i kraft af den bevidste afgrænsning af tidsproblematikken til at dreje sig om skiftende forestillinger om tiden og deres samspil med de skiftende samfundsformationer.

Kai Aalbæk-Nielsen

SVEIN TORE GJØNNES: Norsk historisk bibliografi 1916-1945. Universitetsbiblioteket i Oslo. Skrifter 16. Oslo, Universitetsbiblioteket, 1988. 470s. Pris 550Nkr.

Denne nyttige selektive bibliografi er udarbejdet på baggrund af *Bibliografi til Norges historie*, der udkom som årlige tillæg til (Norsk) Historisk tidsskrift, men den er alligevel et selvstændigt værk. Mængden af indførsler er faldet fra de ca. 23.000, som en direkte kumulering ville give, til 4563. Dette er for det første sket ved, at visse emner slet ikke er medtaget. Det gælder især topografi, egentlig personalhistorie og dele af kulturhistorien, som litteratur-, kunst- og sproghistorie. I forordet er der ganske praktisk henvisninger til andre bibliografier, der mere eller mindre dækker de udeladte emner.

For det andet er der foretaget en selektiv udvælgelse af den resterende stofmængde. Det fremgår ikke fuldstændigt, hvad kriterierne for selektionen har været. Der er ikke tale om mekanisk at skære de korteste artikler fra, det ser snarere ud til, at en hel del stof, der primært har lokal interesse, selv om det omhandler f.eks. økonomisk historie, nu er udeladt. Man kan f.eks. finde norske fagforeningers historie, men ikke de lokale afdelingers. Generelt optager den *politiske* historie meget plads (ca. halvdelen), uden at man dog kan sige, at de øvrige emner er underforsynet.

Manglen på anmeldelser er derimod følelig. Man skal lede for overhovedet at finde anmeldelser. Selv i de ret få tilfælde, hvor *Bibliografi til Norges historie* har medtaget anmeldelser, er de ikke altid, eller kun delvis medtaget i NHB. Undertiden er der dog medtaget andre anmeldelser. Set fra et brugersynspunkt er dette en svaghed ved bibliografien.

Der er fine registre, både et forfatterregister og et kombineret emne-, person- og stedregister. Systematikken virker velkendt, og ligner da også i meget Dansk historisk Bibliografi's. Inden for de enkelte grupper er indførslerne ordnet alfabetisk efter forfatter; en sådan ordning er nok den eneste en computer kan finde ud af, og det betyder heller ikke noget, så længe de enkelte systematiske grupper ikke bliver for store.

En sammenligning med Henry Bruun: Dansk historisk Bibliografi 1913-1942 er selvfølgelig nærliggende, men ikke rimelig. For næsten samme tidsrum har Henry Bruun samlet over 50.000 indførsler og et utal af anmeldelser, og det alene viser, at en direkte sammenligning ikke er mulig. HB kom så nær på en udtømmende bibliografi, som det er menneskeligt muligt, mens Gjønnes bevidst

selekterer med henblik på at få det væsentligste med om Norges historie i almindelighed. For anmelderen, der bakser med en »overdimensioneret« dansk historisk bibliografi, har denne norske historiske bibliografi givet stof til megen eftertanke. Komplette bibliografier er ikke altid det eneste saliggørende.

Ann R. Welling

BERTEL HEURLIN & CHRISTIAN THUNE (red.): Danmark og det internationale system. Festskrift til Ole Karup Pedersen. Politiske Studier, København, 1989. 293 s.

Historikeren Ole Karup Pedersen har i 20 år været professor i international politik, og han har altid søgt at bygge bro mellem fagene. Det er ikke mindst sket ved kritisk virksomhed, men han har dog også formuleret sig positivt, dels i disputatsen om P. Munch, dels i bøger og artikler om efterkrigstidens internationale forhold. Desværre indeholder festskriftet ikke den traditionelle bibliografi, og det er især beklageligt, fordi flere af hans interessante bidrag er fremkommet i pressen, i rapporter, foredrag o.lign., som kan være ganske vanskelige at opspore.

Karup Pedersens egen linie har været præget af det synspunkt, at sammenhænge mellem økonomi og sikkerhedspolitik, mellem inden- og udenrigspolitik og mellem tradition og nutid var de mest spændende forskningsområder. Og så har han lagt vægt på at undgå at optræde i en rolle som rådgiver og talerør for den officielle danske udenrigspolitik.

De 16 bidrag til festskriftet spænder ganske vidt, fra stærkt teoretiske betragtninger f.eks. om beslutningsteori, småstatsteori, partiteori og regimeteori, over metodiske overvejelser bl.a. vedr. økonomiske faktorer og konfliktanalyse, og til konkrete studier i aktuel udenrigspolitik. Af egentlig historisk interesse er især 2 artikler. Wilhelm Christmas-Møller redegør for forsvarsminister Munchs forhold til militæret under 1. Verdenskrig, hvor han som nedrustningstilhænger ikke blot skulle administrere den solide forsvarsordning af 1909, men også krigens yderligere forsvarstiltag. Munch havde ikke høje tanker om officererne, og han førte mest en afværge- og indrømmelsespolitik – iflg. forf. med succes. Munch havde især et modsætningsforhold til Erik With, chef for efterretningstjenesten – og senere øverstkommanderende under Stauning-Munch-regeringen i 1930'erne. Artiklen er meget velskrevet og bygger bl.a. på de militære arkiver, men som helhed ændres ikke så meget i det billede af Munch, som Erik Rasmussen, Ole Karup Pedersen, Hans Branner og Viggo Sjøqvist har tegnet.

Nikolaj Petersen analyserer den såkaldte Påske-krise 1948 og finder, at der efter begivenhederne i Prag var tale om oprigtig frygt i den danske politiske ledelse for en russisk invasion og/eller en kommunistisk magtovertagelse. Nervøsiteten var ikke blot amerikansk inspireret eller påtaget af indenrigspolitiske grunde, og Bang-Jensens rolle var ikke afgørende, selvom hans ankomst til København næppe har gjort panikken mindre. Regeringens analyse af den internationale situation og dens opfattelse af Danmark som usædvanlig sårbart var tilstrækkelig årsag til uroen.